

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och transporträtt
103 33 Stockholm

Remissyttrande Ju2015/3556/L3

2015-09-29

Remissvar – Ny patentlag SOU 2015:41

Sveriges Ingenjörer har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade slutbetänkande från Patentlagsutredningen. Förbundet väljer att endast kommentera valda delar av betänkandet och vill härmed lämna följande synpunkter.

Uppfinnarens rätt och patentansökans innehåll

Uppfinnaren har en central roll i patenträtten. Sveriges Ingenjörer välkomnar därför att uppfinnarens rätt anges redan i lagens inledande bestämmelse.

Förbundet har under de senaste åren sett en kraftig ökning av antalet rättstvister om skälig ersättning för arbetstagaruppfindingar som har övertagits av arbetsgivaren enligt lag eller avtal. I så gott som samtliga dessa tvister har arbetsgivaren angett den anställde som uppfinnare i patentansökan. När arbetstagaren senare framför krav på skälig ersättning för sin uppfinning invänder arbetsgivaren påfallande ofta att arbetstagaren inte är den rättmätiga uppfinnaren. Grunden för arbetsgivarens invändning är vanligen att den anställdes bidrag inte uppnår uppfinningshöjd eller att den tekniska lösningen i själva verket har uppfunnits av någon annan. I fall där flera personer deltagit i framtagandet av en uppfinning är invändningen till den anställde som begär ersättning ofta att denne endast är att betrakta som en medhjälpare och inte som en meduppfinnare. Sveriges Ingenjörer efterfrågar därför ett klagörande av uppfinnarbegreppet i patentlagen, i synnerhet i de fall då flera personer samverkar till en uppfinnings tillkomst.

Uppfinnarens rätt att få sitt namn nämnt i patentansökan är en ovillkorlig rättighet som inte kan överlåtas eller efterges. Eftersom endast fysiska personer kan vara uppfinnare har en juridisk person som söker patent således en ovillkorlig skyldighet att ange vem eller vilka personer som är uppfinnare. Denna skyldighet saknar dock sanktioner och uppgiften om vem som är uppfinnare i patentskriften har heller ingen rättsverkan.

Fram till 2007 krävde Patent- och registreringsverket (PRV) att en överlåtelsehandling bifogades patentansökan om någon annan än uppfinnaren stod som sökande till patentet. Numera räcker det att sökanden uppger på vilket sätt förvärvet från uppfinnaren har skett. PRV prövar inte sanningshalten i denna angivelse. Detta medför ytterligare risk för kränkningar av uppfinnarens rätt att namnges i patentansökan.

Förbundet anser att skyldigheten att ange uppfinnarens namn i patentansökan bör skärpas. Det bör övervägas om en avsiktlig felaktighet i detta avseende ska kunna påverka patentets giltighet, så som är fallet i USA. I vart fall bör en underlåtenhet eller medveten felaktighet i detta avseende kunna leda till skadeståndsansvar.

Straffbestämmelserna i patentlagen

Sveriges Ingenjörer beklagar att utredningen valt att avstå från en uppmjukning av åtalsprövningsregeln i patentlagen. Förbundet saknar en analys av åtalsprövningsregelns betydelse för tillkomsten av nya innovationer.

Förbundet efterfrågar därtill en mer grundlig utredning av frågan varför patentinträng så sällan anmäls till åtal. Genom förbundets egna kontakter med uppfinnare har framkommit att det är just åtalsregeln som avhåller uppfinnaren från att göra en åtalsanmälan. Utredningen synes inte ha funnit några alternativa förklaringar.

Utredningen konstaterar vidare, utan någon närmare utredning, att enskilda åtal tycks vara sällsynta. Detta beror givetvis på det kostnadsansvar som ett enskilt åtal innebär för uppfinnaren, och kan alltså inte tas till intäkt för att grund för åtal i sig skulle saknas. Fördelarna med ett allmänt åtal är främst att processen blir mindre kostsam för rättighetsinnehavaren. Med nuvarande stränga åtalsprövningsregel kan stora tillverkande företag frestas att producera utan licens, med kalkylen att den enskilde uppfinnaren med det värdefulla patentet inte ska ha råd att stå upp för sin rätt.

Möjligheterna att väcka åtal för patentinträng är idag mycket starkt begränsade, och skiljer sig markant från motsvarande regler på upphovsrättens område. Även vid en internationell jämförelse framstår de svenska reglerna som mycket stränga. En uppmjukning av åtalsprövningsregeln skulle innebära en tydlig signal om att patentinträng inte är acceptabelt.

I samband med en enkät till samtliga Sveriges Ingenjörers medlemmar 2013 ställdes frågan om de bär på en idé. Svaren indikerar att så många som var sjätte ingenjör har en idé som skulle kunna leda till en väsentlig utveckling av deras befintliga företag eller till ett nytt. Erfarenhetsmässigt vet vi att mycket få av dessa idéer realiserar, vilket naturligtvis är ett problem och något som förbundet vill ändra på.

Svaren visar också att förbundets medlemmar tycker att det finns en i grunden positiv inställning till innovation i de stora företagen, men ingenjörerna saknar tid och tillräckliga incitament för att utveckla det som kanske ligger lite vid sidan om företagets kärnverksamhet.

Förbundet finner detta oroande eftersom ett alltför snävt och kortsiktigt synsätt på innovation riskerar att undergräva företagets långsiktiga konkurrenskraft, samtidigt som det hämmar tillkomsten av nya företag genom avknoppning från befintliga. En väl fungerande immaterialrätt, där bland annat patentintrång kan stävjas på ett effektivt sätt, i kombination med generösa ersättningar till anställda som gör särskilt framstående innovationer är därför viktiga förutsättningar för ett innovationsklimat som stimulerar individers kreativitet och minskar risktagandet.

Stockholm som ovan

Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör

Karin Lundin
Förbundsjurist